

NĂM THỨ BA

DEPOT LÉGAL

JEUDI 6 NOVEMBRE 1919

LE COURRIER DE L'OUEST

ÉDITION EN QUOC NGU

AN HÀNH NHƯ T BẢO

報日河安

MỖI TUẦN ĐĂNG BÁO NGÀY THỨ NĂM

Direction—Rédaction—Administration—Boulevard Delanoue, CANTHO

TỔNG LY: TRẦN-DẮC-NGHĨA

Chủ Bút: PHAM-KỶ-XƯƠNG

BẢN NHƯ T TRÌNH

TRONG CỎI ĐỒNG DƯƠNG

BON CHỮ LANGSA

BON CHỮ QUỐC NGŨ

TRỌN NĂM..... 3\$00
SÁU THÁNG..... 2 00

TRỌN NĂM..... 5 \$ 00
SÁU THÁNG..... 3. 00
BẢN LẺ MỖI SỐ..... 0. 15

BON QUỐC NGŨ VÀ LANGSA

TRỌN NĂM..... 7\$00
SÁU THÁNG..... 4.50

Vì nào muốn rao báo về việc mua bán hay là mua nhựt trình xin viết thư cho M. Trần-dắc-Nghĩa mà thương nghị.

Mua nhựt trình thì kể từ đầu tháng hay là giữa tháng và xin phải trả tiền trước.

Cantho.— Imp. de l'Ouest

VIN DE CHINE DIT ALCOOL MÉDICAMENTEUX

RƯỢU THUỐC RẤT THẦN HIỆU

Bồn Dược Phòng kính cho chư Quý khách ở xa, gần hay rằng: Nhà-nước cho phép Bồn Hiệu ngâm Rượu Thuốc tại Tiệm và đăng thông hành Lục-tỉnh; nên bồn Hiệu ấu hành ít thứ Rượu thuốc cho chư Quý vị xem, đăng mua mà uống thử coi cho biết hay dở thế nào. Như Rượu thuốc của Bồn hiệu ngâm, kể ra sau này: Và có một thứ Thuốc ho thiệt là hay lắm, hiệu là: TRUNG-HUỆ CHỈ KHÁI THỦY, bất kỳ ho lâu mau, hễ uống vô nội trong 24 giờ thì thấy bớt liền;

Gía mỗi ve 0\$30, mỗi lổ 12 ve 3\$00; Như chư Quý Ông muốn mua gởi thơ cho Bồn hiệu thì bồn hiệu sẵn lòng gởi thuốc lại lập tức.

TRĂNG CÂN PHONG THẬP TƯỚU

Rượu thuốc này, lựa ròng những thuốc thượng hạng mà chế ra. Các Y-sĩ bên Trung-quốc đã có thí nghiệm rồi, đều chứng chắc rằng: rượu thuốc này, phép tẩm chế rất tinh, dùng nó mà trừ bệnh phong-thấp, bệnh nhứt trong gân cốt và lại làm cho máu chạy đều, thiệt là một thứ rượu thuốc rất nên thần hiệu.

Nó trị bệnh như đau phong, tay chơn phù thũng, da thịt sưng nhức, đau lưng mỗi gối, tê tay tê chơn, đau nhức trong gân cốt, các chứng thống độc đi đứng chẳng an, đau nửa thân mình, (kêu là bán thân bất toại).

Thì dùng, hoặc uống hoặc thoa cùng đều liệu nghiệm cả thấy, chẳng những là trừ bệnh mà thôi, lại còn làm cho ăn mau tiêu, máu chạy đều, sanh tinh huyết.

Uống thuốc rượu này rồi thì tinh thần khỏe hẳn hơn lúc trước trăm phần người có bệnh uống thì trừ bệnh, người không bệnh uống thường thì mạnh giỏi luôn luôn, cả đời khỏi lo bệnh hoạn.

CƯỜNG CHƯỞNG BỎ HUYẾT TƯỚU

Là một thứ Bí-Truyền-Lương-Phương, chọn rất ròng những thuốc tốt thượng hạng, quý trọng vô cùng, lại có gia thêm Nước-Sắc, hiệp lại mà chế ra thứ rượu thuốc này. Các Y-sĩ bên Trung-quốc, đã thí nghiệm và chứng chắc rằng: Thứ rượu thuốc này là một thứ hay sanh tinh bổ huyết và thêm sức mạnh cho con người.

Sắc dục quá độ, như đau chướng mặt, thân hư di tinh, Dương-Vật-Rất-Cũ đau lưng mỗi gối, khí huyết hao kém, tứ chi mỗi mệt, đờn bà dương kinh không đúng, bạch đới xích-đái đờn bà sanh đẻ yếu đuối da mặt mét vàng.

Chẳng luận đờn ông đờn bà, các chứng bệnh thuộc về bệnh hư bệnh tổn thấy đến dường dạng. Uống nó thì nó hay sanh tinh thêm huyết, khỏe khoắn tinh thần những người không con uống thường chắc sẽ có con, lại còn hay trừ những vật thực ăn không tiêu, tích trữ trong bao-tử.

Hễ uống rượu thuốc này thì đau bệnh chỉ nó trừ cũng nói.

BÁ BÒ-VỆ SANH TƯỚU

Con người ở đời, phải cho biết cách vệ sanh thì trong mình khỏi mang tật, bệnh ít sanh. Còn như mạng sống của con người là bởi nhờ nơi khí huyết sung túc. Cho như những người tinh thần hoãn hốt, chẳng biết thêm ăn, tứ chi rũ liệt, lỗ tai lòng bùng, con mắt mờ mịt, ấy là bởi huyết suy, khí kém, trái tim và trái cật đều hư.

Bồn dược phòng hằng đa tâm chú ý, tiếm Phương gia thể nọ hết sức mới chế ra đăng một thứ rượu thuốc Vệ-Sanh này, hễ âm hư thì bổ âm, dương hư thì bổ dương, chẳng luận trẻ già, đờn ông đờn bà, người nào khí hư huyết bạc, thật hảy kém hao, hễ uống rượu thuốc này thì đăng tráng tinh sanh huyết, chẳng những là đăng khí huyết sung túc mà thôi, lại còn tiêu trừ bá bệnh.

Uống rượu thuốc này đăng thường thì đăng sống lâu, người không con uống thường chắc cũng có sanh con, thiệt là một thứ Vệ-sanh chi tánh được đó. Phải uống cho thường thì mới thấy hiệu nghiệm là dường nào.

HO-CỐT-MỘC-QUA-TƯỚU

Rượu thuốc này chế ra bằng Hổ-cốt và Mộc-qua, bồn dược phòng chẳng nên công khó chế luyện kỹ càng, và chọn thứ thuốc thiệt tốt hiệp lại mà làm ra thứ rượu thuốc này, ai có bệnh như sau đây, hễ uống vào thì thấy hiệu nghiệm liền.

Đau trong xương, tứ chi rũ liệt, đi bước không vững, da vàng, chơn thũng khí hư huyết trệ, nhức đầu phong, các thương thứ tích, cốt khí tìm la.

Nếu ai có các chứng bệnh kể trên đây thì nên dùng thứ rượu thuốc này mà uống hay là thoa thì hiệu nghiệm dị thường, thiệt là một thứ thuốc hay đệ nhất.

Bất kỳ đờn ông đờn bà, hễ uống nó cho thường thì mau tiêu hóa vật thực, lại thêm khí lực bội gia, khỏi lo bệnh hoạn về sau mà lại đăng sống lâu thêm nữa.

THƯƠNG-TRỊ-MAO-KÊ-TƯỚU

RƯỢU THUỐC BỊM BỊP

Thứ rượu thuốc này, chuyên trị các chứng phong thấp, huột lược thơ cân, ấy là một thứ thuốc bí truyền tinh nghiệm đệ nhất.

Các chứng phong thấp, chẳng luận lâu năm hay là mới cũng đều trừ đăng, còn như đau lưng, nhức tay, mỏi chơn, đau trong xương, hay dục gân, hoặc bị té bị đánh mà sưng mình, hay là tay chơn bại hoại. Các chứng ấy hễ uống vào thì thấy hiệu nghiệm liền.

Phải tùy theo chứng bệnh mà dùng, chẳng nên uống cho quá độ.

Mấy thứ rượu thuốc này của Bồn Dược-Phòng ngâm tại tiệm và mỗi khi ngâm thì có một ông Langsa đến nghiệm chất chắt, hiệu Trung-Huệ Dược-Phòng tại Cholon đường Paris số nhà 89, như chư quý khách ai muốn dùng thử thì xin hãy đến tại tiệm mà mua thuốc rượu này có nhãn đề hiệu Trung-Huệ Dược-Phòng thì chẳng lầm đồ giả mạo. Còn ai ở xa mà muốn dùng rượu thuốc này thì xin gởi thơ để chỗ ở cho kỹ lưỡng thì bồn Dược-Phòng sẽ gởi thuốc đi tức thì, xin quý khách thử qua sẽ biết.

TRUNG-HUỆ-DƯỢC-PHÒNG.

89 Rue de Paris Cholon.

Cac nhà Annam

Hãy nhớ khi mua thuốc mà uống cho dặng mạnh giới, thì hãy hỏi thăm mấy người lớn cùng là ông già bà cả, những kẻ ấy sẽ nói cho mà biết tiệm thuốc PHARMACIE NORMALE của ông H. DE MARI nhứt hàng bảo chế y sanh, tại đường CATINAT số 119 SAIGON, là có danh tiếng lắm, vì bán rông những thuốc nhứt hạng, không hề làm giá dối bao giờ. Lại giá bán thì cũng nới, không khi nào thấy người Annam tới mua mà bán mất hơn người Tây đâu.

NUỚNG THUỐC THAN HIỆU

Vin tonique du Dr H. DÉEM:

Thứ rượu này dùng mà bổ, những người ốm-o hay đau, rét, và nhứt là cho người dờn bà có thai dùng thì con mình sanh ra có da thịt và mạnh giới.

SOLUTION Dr DÉEM

Trừ bệnh nha phiến rất mau và không có phá đau

BÁN RÔNG THUỐC THƯƠNG HẠNG

và nhiều hiệu có danh tiếng đầu bạc hà **ESSENCE DE MENTHE DE MOLINIER**, tốt bực nhứt.

Chánh tiệm trừ thuốc hoàn PILELES PINK trị bệnh mất máu xanh xao, lại uống nó thì giữa dặng các chứng bệnh ho, lao tổn.

PHARMACIE NORMALE:

H. DE MARI, PHARMACIEN DE 1re CLASSE

Có bán các thứ thuốc đã kê tên trên đó, và có bán các thứ thuốc khác, cũng hiệu nghiệm vậy.

HÀNG HẬU GIANG

vốn dặng 600.000f.

Hàng này của Langsa và Annam hung vốn lập lại Cấn-thơ. Có trữ đủ các thứ hàng hóa vật dụng. Nói tắc một dể "à à" Saigon có món chi thì trong hàng này cũng có.

Bán sỉ và bán lẻ. Giá rẻ mà hàng tốt.

Công gởi hàng cho các xứ xa; ai mua món chi xin viết thư ngay cho Hàng, thì Hàng sẽ gởi bằng lập tức.

Xin quý vị đến xem hàng chơi thì rõ.

Có trữ bán:

Rượu rơm hiệu Stella

Lấm rông bằng nước mía.

Có bán lẻ, bán sỉ và cho lãnh về bán lại khỏi trả tiền trước.

TIỆM

Trương-văn-Hanh

Sadec

Có bán xe máy mới và đủ đồ phụ tùng xe máy và sửa xe. Lành tháp mướn đèn khí đá (carbure) theo cuộc quan, hòn, tan, tế, kỳ yên, Tân gia, hạ thọ, khăn đen bằng nhiều tây và khăn bông tốt thượng hạng, bán mới và bán lẻ vô một xe máy hiệu Michelin, giấy hàm-ét đã cở đóng theo kiểu kim thời. Quý ông ở xa muốn mua đồ phụ tùng xe máy, thì gởi thư cho tôi. Tôi sẵn lòng ký lưỡng mà gởi contre-Remboursement nghĩa là đóng bạc nhà thơ mà lãnh đồ và tôi cho giá đồ phụ tùng in sẵn bằng chữ quốc-ngữ (Prix courant)

Trương-văn-Hanh.

Cần khải.

AN HÀ NHỰT BAO

MỖI TUẦN XUẤT BẢN NGÀY THỨ NĂM

MỤC LỤC

1.— Cũng còn lệ củ hoài..!	6.— Hỡi nhớ đừng quên
2.— Trường học thương mãi	7.— Ai tin
3.— Lễ Sanh-nhứt kỷ niệm Thờ-Báo	8.— Linh tế
4.— Lời chúc đám cưới	9.— Nhân đảm
5.— Trả lời ông Ng.-mạnh-Bổng	10.— Lạc-diệp-qui-căn

Cũng còn lệ củ hoài....!

Buổi này là buổi cạnh tranh sự khôn khéo, sự kiên nhẫn của các nước trong hoàn cầu, nước nào cũng vậy, lẽ là tục củ hư, thói xưa tệ, thì bằng trí thức mau mau tìm kiếm chế sửa lại cho đẹp cho phù theo thời dợt văn-minh tấn bộ này, rồi rao báo truyền tụng cho dân trong nước noi theo dấy mà bắt chước

Nước Nam ta, từ ngày có ngọn gió Âu-Mỹ thổi vào từ Nam chí Bắc, nói cho phải tục củ lệ xưa như là: phù thủy, bóng, chàng, coi ngày lựa giờ, tin tưởng di-đoan v...v...phần nhiều làm cho trăm trẻ sự tấn hóa trong nước, nay đã chế cải được nhiều rồi, tuy chưa giết, song tương ít lâu đây cũng phải tuyệt mà. Trái xem các tục củ lệ xưa (hư lệ) đã lẩn lẩn bỏ bớt, duy còn có một cái tệ này là tệ «*Chàng chịu lia nhau*» có nhiều nhà Annam ta còn giữ chặc quá. Vì đã nhĩm vào tim óc câu tục ngữ «*thà lia thát chớ chàng thà lia sống*» nên mới là vậy....!

Mất thường thấy ở xứ ta, mỗi năm tới kỳ diễn hũ tập, tên dân nào bắt thăm nhĩm số trên, nghĩa là từ 1, 2, 3, 4, 5, 6,

v...v... dĩ thời/ nào cha mẹ anh em, thân tộc họ hàng, lo sợ cho tên đó bị chấmlinh lảm. Dấu tổn kém bao nhiêu cũng chẳng tiết, kiếm thế này, toan chước kia làm làm sao cho tên đó dặng chuẩn miêng càng là thoát vòng quân lính mới chịu. Có người lại ăn mặt làm cho phọc sứt Tồng lũng tâm bất mà nập đến quan tuồng như bị tội giangiao chi chi vậy...! Khi lựa rồi, nhiều kẻ lại còn muốn trốn không tuân theo luật lệnh, nên quan dạy phải nhốt chung 1 chỗ cạnh giữ nhấc nhiệm khác ủa kẻ có tội. Có phải là tại mình bỏ buộc lấy mình không? Đừng trách sao rằng nhà-nước đem lòng bạc đãi mình là người đem thân đi giúp nước....!

Chớ chi mình cặn xét chữ quốc vương thủy thổ, cái đó là cái nợ nam-nhi đầu phần thân tàn cốt dĩ nữa, phải toan báo bổ, hề là tội tử bất thãm, nếu nhảm mình phải đem thân ra dến bồi ngọn rau lất đất, thì chịu, hân hoan, lãnh mạng dĩ liễu, nhà nước cũng trọng dụng mình và để cho mình thông thả, chừng nào có lnh kêu thì đi.

Sao chẳng nghĩ: đi đây nào phải là ly biệt ngàn năm chi sao? mà khóc, kể,

buồn rầu, kêu trời kêu đất... ô hỡi quá tai...! Đi đây, có vị công lập đẳng công danh hiển kỹ phụ mẫu; vô cùng như văn, văn cũng như vô: Vậy chớ không nghe người ta nói: Vô-tướng để ĐẠO ĐÌNH THÁI BÌNH sao?? Mà cứ vu tất chữ văn hoài, hề kêu tới chữ vô thì mếu máo... khóc..... Kìa như các Vô tướng của Đại-Pháp lúc này: ông Joffre, ông Foch ông Pétain, ông Maugin; còn nhiều ông nữa..... có phải danh thù trước hạch không? Còn Annam mình như ông quan năm Đồ-hữu-Chấn, ông quan ba Đồ-hữu-Vi, ông quan ba Cao-Văn (còn nữa nhớ không hết) thật đáng nêu tên vào thanh sử.

Đó thấy chưa? chuyện gì mà sợ, mà nhác, rồi làm những điều phi lý mà bỏ buộc lấy mình cho mất bề thông thả. Đã biết tình cốt nhục lúc chia phôi ai cũng là xót dạ một chút, song hãy nghĩ lại: nào phải cách biệt đời đời sao mà khóc, mà buồn, trong 3, 7 tháng, 1 năm, cũng đừng phép về viếng cha mẹ anh em vậy; vài năm máng khóa thì về, chớ có gì đau mà sợ cả??

Phải rõ cái điều sợ phi lý, cái điều nhác vô căn nẩy, cũng bởi cái tình thân ái chẳng đành cách mặt mà ra. Nếu muốn diệt cái tệ nói trên đây, chính chẳng khó chút nào, mình gạn xét trước sau mà dần dần cái tình thân ái nầy đi thì từ nhiên cái tệ kia phải giũt chẳng sai.

Phạm-kỳ-Xương

Trường học Thương mại

Một lớp dạy thương mại bằng chữ La-gsa đã lập xong rồi.

Một lớp dạy thương mại bằng chữ quốc-ngữ ngày nữa sẽ lập xong.

Bốn quán mới tiếp đọc trong nhựt-báo *La Cochinchine libérale* để ngày

thứ ba 21 Octobre 1919, số hiệu 621 một tờ thơ của ông Đặng-văn-Chiếu, cựu chủ bút Nông-cổ-mín-Đàm, nghiệp chủ Trà-ôn, nói về chuyện trường thương mại. Bồn quán tưởng có quan hệ đến cuộc tự do lý tài ngày nay, nên xin dịch đăng vào đây, và có phụ thêm những tin tức thuộc về vụ ấy cho lục châu tưởng tất.

THƠ CỦA ÔNG ĐẶNG-VĂN-CHIẾU GỬI TRÌNH QUAN THÔNG ĐỐC NAM-KỲ.

Trà-ôn, le 17 Octobre 1919

Bẩm quan Thông-đốc.

Chúng tôi tiếp đọc lời chúc từ của thương quan mới đọc nơi tiệc rượu của hội Nam-kỳ thương-mại kỹ nghệ kính đưng, hay rằng vì bởi không có học trò nên thương quan phải bỏ mà chẳng lập đẳng trường thương mại tại Sài-gòn.

Chúng tôi hết lòng cung kính vinh diệu xin trình cùng Thượng quan những việc sau này:

Trong một số An-hà -nhựt-báo tại Cánh-thơ, tôi đã có viết một bài khuyên những kẻ đồng hương thanh niên vào học trường ấy, thì có nhiều kẻ trả lời với tôi rằng hết sức sốt sắng muốn đi học trường thương-mại; nhưng bởi vì họ không có bằng cấp tốt nghiệp Pháp viêt cụ thể nên chẳng có thể gì mà gửi đơn cho thương quan dặng.

Bẩm thương quan,

Theo ý riêng hèn mọn tôi tưởng bởi vì số học trò thi đậu bằng cấp tốt nghiệp trong trường Bồn-quốc thì ít, mà lại phải vào làm việc trong nhiều công thự và đi học trong các trường cao đẳng ngoài Hà-nội, vậy e cũng có lẽ cho những học sanh các lớp nhứt trường tỉnh vào học trường thương-mại ấy được. Các trò ấy đã học dặng ít nhiều thể thức nhập môn tiếng Langsa, chắc họ cũng có

thể trau dồi thêm sự học tiếng Langsa luôn một lượt với những bài học thương-mại dặng.

Tôi có một người bạn mà có lẽ chỉ đích danh ra dặng, người ấy học xong nơi trường tỉnh Nam-kỳ rồi đi qua học trường buôn bán bên Marseille, mà ngày nay trở về đây đã có bằng cấp sơ đẳng và bằng cấp cao đẳng tại trường ấy.

Bẩm thương quan,

Chúng tôi đọc bài diễn từ của ngài lấy làm hết sức khâm phục; và chúng tôi quả quyết rằng hết thấy người Annam đều do đó mà thú ích bấy lời thông thạo dè dặc dặng mà dẫn đạo các cuộc thương mại kỹ-nghệ. Rồi đây Annam cũng sẽ hiểu thấu mà hết lòng cảm đội tấm lòng nhơn từ rất minh bạch của thương quan đã vì lợi ích của họ, dẫu cho Thượng-quan chẳng có chút gì thiên vị cũng vậy.

Bẩm Thương-quan.

Kính xin nhận chút chơn tình cùng kính của chúng tôi.

ĐẶNG-VĂN-CHIẾU

Cựu chủ bút N. C. M. Đ.

Nghiệp-chủ Trà-ôn

Khi cái thơ nầy thấu đến quan Thông-đốc, thì ngài lại có nghe rằng ông Nguyễn-phủ-Khai, Chủ nhơn tờ báo *La Tribune Indigène* đã hiệp cùng ông Hồ-văn-Kính, hội trưởng hội khuyến học Nam-kỳ mà rước thầy Langsa dặng mở một lớp học nghề thương-mại tại hội sở khuyến học dặng dạy người Annam cho tinh thông nghề buôn bán. Quan-Thống-đốc bèn cho mời ông Hồ-văn-Kính lên tại phòng văn ngài mà dạy ông Kính phải ráng làm cho nên việc, còn bao nhiêu phí tổn trong việc dạy đó thì ngài sẽ xuất một số tiền công nho mà châu cấp cho đủ hết.

Kể đây ông Nguyễn-văn-Cửa, hội trưởng hội Nam-kỳ thương mại kỹ nghệ, lại tiếp dặng một tờ thơ của các hàng

thương nhơn Annam gửi đến mà nói rằng: «Lớp học của ông Kính mới lập thành dặng dạy nghề thương mại cho con nhà Annam, thiệt là đại hữu ích. Nhưng ngặt vì dạy tỉnh tiếng Langsa, mà phần các nhà buôn bán hiện thời đều chưa thông thạo tiếng Langsa, thì dẫu cho có đến đó mà học cũng chẳng biết làm sao mà hiểu thấu cho dặng. Huống chi phần nhiều những kẻ đi học trong lớp ấy, đều là mấy thầy làm việc trong các sở dộc muốn để ngày sau ra buôn bán; chớ chẳng phải những kẻ thiệt đã ra mà gánh vác việc tranh thương. Vậy kính xin ông chủ hội hãy gán mà hiệp cùng các hội viên dặng lập ra một lớp dạy thương-mại bằng tiếng Quốc-âm cho ai nấy đều đi học dặng.»

Ông Nguyễn-văn-Cửa tiếp dặng thơ ấy, liền đem lên trình cùng quan Thống-đốc, Ngài lại cũng khuyên ông Cửa hãy gán công mà làm cho nên việc, rồi tốn phí bao nhiêu ngài cũng sẽ ban cấp cho.

Ấy vậy dồng bào ta hãy xem lấy bấy nhiêu cũng nên rõ biết quan Thống-đốc hết lòng nhơn hậu mà giúp cho nên cuộc tranh thương của chúng ta. Bồn quán kính xin ba triệu anh em ta hãy chí công mài sắt mà làm cho đến cùng đến tốt; chớ chẳng nên nghe kẻ nói vấy người tôi khác mà dùng thẳng người ngoại, thì sẽ mang diếng nhục đời đời và thiệt hại cho lợi quyền quê hương ta lắm lắm.

Sau này hội thương mại kỹ nghệ lại có cây Bồn-quán bổ cáo giùm cho những kẻ nào muốn đi học, ông nào có đủ đạo nghề mà muốn xin dạy trong lớp học thương mại sẽ lập sau đây, thì hãy gửi thơ cho ông hội trưởng Nguyễn-văn-Cửa đường *Catinal* môn bài 157, thì ngài sẽ hết lòng vui vẻ mà nhận lãnh.

Còn cách thức học, chỗ học, ngày giờ học, thì hội thương mại sẽ định rồi bồn quán sẽ cho ai nấy dặng hay.

L. T. T. V.

Lễ Sanh Nhứt kỷ niệm Thời-Báo

Fête anniversaire du Journal Thoi-bao

A 19 heures, du 26 Octobre 1919, au n° 55 de la rue d'Espagne, où se trouve le local du Thoi-báo; se sont réunis: MM. Gilon du Courrier Saigonnais, Isidore de l'Opinion, Nguyễn-phu-Khai, de la Tribune Indigène, Nguyễn-chanh-Sat, Nông-cổ Mìn-dâm, Nguyễn-tu-Thuc, du Nam-trung, Lê-hoàng-Muu, du Lục-tinh Tân-văn, Ng-huu-Thuong, Tri-phủ de Trơng-an (Tổđanmặt), Nguyễn-van-Hôi, Entrepreneur, Hồ-van-Trung, Inspection de Giadinb, Trần-quang-Nghiêm, Michel Tho, Nguyễn-van-Lac dit Bay Khoe, Ng-huu-Sanh, Ng-van-Tân, Hồ-van-Loi, commerçant, Pham-van-Phai, cựu quản-lý Thoi-báo, Nguyễn-thành-Uc, secrétaire au Syndicat des Planteurs de caoutchouc, Trần-van-Khoa, secrétaire principal des Travaux publics, Bén pharmacie Solirène etc... Au champagne M. Hồ-văn-Lang prononce le discours suivant:

Messieurs,

Avant de donner la traduction sommaire de mon discours en annamite à l'occasion de la fête anniversaire de notre journal Thoi-báo, je tiens tout d'abord à vous remercier de votre extrême obligeance et de m'avoir honoré de votre présence à ce petit banquet intime.

Messieurs et chers confrères,

A partir de ce soir, notre Thoi-báo a un an d'existence. Mais dès son berceau, il a vagi tellement haut que son nom est dans la bouche de presque de tout le monde.

Que serait-ce, quand demain il aura quitté ses langes, s'il est né viable, c'est

grâce, au patronage du Courrier Saigonnais représenté ici par M. Gilon et grâce aussi aux amis et à l'indulgence de nos confrères Annamites et français comme l'Opinion et la Tribune Indigène, représentés ici par M. Isidore pour le premier et M. Nguyễn-phú-Khai pour le second, auxquels je ne saurais trop adresser mes remerciements, grâce surtout aux conseils qu'ils n'ont jamais marchandé de donner à votre humble serviteur.

Après avoir concouru au 4e Emprunt National, notre modeste feuille luttait énergiquement contre l'indifférence qui aujourd'hui existe encore dans les milieux annamites à l'égard du commerce. A plusieurs reprises, il a dû regarder le chemin parcouru et hocher la tête. Les fonds s'épuisèrent peu à peu mais le résultat fut loin d'être satisfaisant. Le Comité protecteur a pensé avec raison qu'il valait mieux que le Thoi-báo volât de lui-même: ou il monterait vers la Région éthérée ou il se romprait le cou. En effet le Comité m'a donné l'enfant à substenir par mes propres moyens. J'ai accepté le rôle quelque peu ingrat de père nourricier. Mais grâce à de bonnes volontés, j'ai pu d'abord guérir les quelques maladies chez le gosse qui tendait à se gangrener et ensuite je suis arrivé à l'engraisser. Il est en bonne santé et court à toutes jambes vers le but pour lequel il est créé.

Voilà en résumé l'état de cet enfant que d'aucuns appellent terrible. Il est terrible parce qu'il dit la vérité. Ne tremblez plus pour lui.

Permettez-moi Messieurs, de continuer mon discours en langage Annamite; il sera inséré dans le Thoi-báo à l'attention de nos lecteurs:

(Vô tay)

Quý ông,

Hiện đây tôi lấy làm vinh hạnh được thấy, quý ông chẳng phụ tình tôi là em út nhâm tiếng cầu thỉnh của tôi, dời gót đến dự lễ này thật ân rất nặng dường.

Vốn từ Thoi-báo, từ xuất bản đến nay lần tay lính dặng một thu chẳng rồi; có ấy nên tôi mới mở tiệc rượu này gọi Thoi-báo sanh nhứt kỷ niệm.

Trước khi dấn tích ngày sanh và công nghiệp của từ Thoi-báo, tôi xin lập lại một lần nữa rằng: cảm tạ chư tôn có lòng hạ cố chẳng nề khó nhọc đến dự tiệc mọn này.

Và chẳng Thoi-báo sanh ra gặp thời nguy biến, là giặc giả tứ phang, đạn tên lừng lẫy bên Âu-châu Mậu-quốc cùng Đồng-minh đang lo diệt trừ Đức-lệ mà đưng chữ nhơn quyền, vung nên công lý. Còn Đồng-dương ta từ ngoài Tân-viên suốt đến Mai-lãnh thì hăng hán làm cho mùa màng thất bát sanh ra lối củi quế gạo châu, đường ấy nên có làm ông e cho từ Thoi-báo chẳng dặng miếng trường. Mà may mắn thay, sanh nhâm ngày 25 octobre 1918, là lúc Chánh-phủ mở cuộc quốc-trái thứ tư, nên Thoi-báo chen vào riêng phần gánh lấy trách nhiệm mà chung lo cùng quý đồng-nghiep.

Đã biết Thoi-báo chưa trang bằng sức các quý đồng nghiệp thì mặc dầu, chớ cũng phải lăn-lóc tùy theo sức phận mà giúp ích với đời, và có đưng cho Chánh-phủ 2 lần 1.000 số dặng rải khắp bốn phương khuyến khích về cuộc Quốc-trái, tuy vật mọn mà nhâm hữu ích cho đời. Ấy là Đồn-báo muốn cho khỏi hổ với non sông sợ để cười miệng thế.

Cuộc Quốc-trái vừa rồi, kẻ Mậu-quốc ta và Đồng-minh phát cờ đại-thắng tập-quán thừa cơ rao báo cho đồng-bào hay rõ sự vui mừng vô hạn này, nhờ vậy mà tên Thoi-báo mới được chút danh bất hư truyền.

Chư tôn vẫn biết từ Thoi-báo này, bởi tôi nài xin, nên M. Henri, Blaquiere, Tổng-lý nhứt báo Courrier Saigonnais chẳng phụ lòng, tạo lập; ấy cũng nhờ ơn Chánh-phủ mới được. Sanh ra rồi thì bà anh em chúng tôi lo lắng mà xử, báo làm cho vừa lòng chư độc-giã, nhưng lúc ấy tôi mắc đa đoan phận-sự nên nầy cho tay M.M. Trần-quang-Cổ và Lê-hoàng-Mưu tán thành; nhứt là Lê-hoàng-Mưu, chủ bút từ Lục-tinh-Tân-văn hằng để tôi đắp bồi nên Thoi-báo rất nhiều.

Vừa được 3 số đầu M. Cổ vì phận sự buộc ràng, không thể chấp quyền Tổng-lý, nên trao gánh nặng lại cho tôi, may thay, nhờ chư hội-viên như MM. Hội, Khỏe, Giáp, Giáo và mấy anh em ngồi đây, mà nhứt là M. Hội và Phải phụ lực, nhưng mà mấy ông đều có sáng bốn phận riêng rồi, nên không thể gán vó theo đến cùng, bèn phú thác cho 2 anh em tôi là M. Lê-hoàng-Mưu với Tôi lo chỉnh đốn.

Cách ít ngày sau, M. Mưu hai vai không lê gồng gánh nổi cả hai đôn, là không muốn chắt lối nghiệp mình, mới giao cho một tay tôi vùng lội chử trách. Khi ấy tôi cũng còn đa-đoan phận sự, may gặp M. Trần-văn-Chim, với về giao trọn quyền chủ-bút, (mà tôi rất tiếc ngày nay M. Trần-văn-Chim vẫn mặt) ngài cũng hết lòng lo-lắng, được vài tháng kể ngài gát bút mà bước qua bên từ Nhứt-báo-tỉnh trao gánh lại cho tôi. Nay Thoi-báo dặng thanh hành đường này, tôi chẳng hề dám phui pha ơn trước, nhứt là ơn M. H. Blaquiere kẻ M. Mưu lại tôi cũng cảm ơn chư vị khán quan chẳng phụ kẻ mặt trắng, tài hèn, mua xem, ngày nay mới dặng một ngàn mấy trăm ông ghé mắt.

Tôi đã nói «Thoi-báo» sanh gặp thời thuận chuyên lành nãi, nên tôi hết tình nong nhả, gây dựng cho vững bền, dặng

bỏ ich cho đời chút đỉnh. May thay cái số mạng «Thời-báo không vắn dỗi, tuy sanh nghịch thời, nhưng mà vừa lớn thì vừa có thể mà đương theo như vừa hết kỳ Quốc-trái khai hoàn, lập đảng chút công rồi, kẻ gặp cuộc cỗi ách thương-trường, mà hiện nay, chúng ta đang lo lắng đây. «Thời-báo» tuy hậu sanh, trí siêng tài sơ thì mặc dầu, chờ gặp cơ hội này chẳng nề tắc công, xin cùng đoàn anh vì mấy anh sanh trước, chắc đã lập làm công với thế rồi, xin nhượng án tiên phong này lại cho em đang ra lập đầu công, trả một ít nợ đời với thế.

Vì vậy mà chặc ghét, kết oán ngậm hờn, hốt đá quăng dũa vào cửa, cáo báo đầu này đầu kia chưa phải, lại hiện trong Huế-kiểu Nhứt-báo mà kêu ngạo đến đến, nhưng vậy mà chẳng nao nóng tất lòng tôi đây chút nào cả.

Chẳng phải một cái sự mơn của Thời-báo mà cứ động nổi sự tranh thương này như bị hòn núi Thái-sơn, đè bấy lâu nay vậy: thật cũng nhờ có sức anh Lục-Minh-An-Văn đem hết tài lực ra mà tiếp chiến. Tuy vậy mà chưa lấy chi làm mạnh, nhờ có quý đồng-nghiep «La Tribune Indigène» là một tờ báo Annam viết tiếng Langsa ra giúp, không khác nào như chúng tôi gặp được một xướng thần-công, thật chúng tôi lòng mừng đã khắp khơi.

Rồi kẻ anh Công-luân-báo, Nông-cổ minh-Đàm, Quốc-dân-diễn-Đàn, Nam-trung và An-hà Nhứt-báo, vì nghĩa bỏ biếm, đầu cật hiệp công, huy động cang qua. Chứng đoán anh lớn của chúng ta là quý báo Courrier Saigonais và Opinion, hiệp ý mà cộng sự với chúng ta, thì cũng tí như Huế-kỳ giúp Đồng-minh vậy, cho nên cuộc tranh-thương ngày nay mới đáng vậy, ơn ấy quý đồng-nghiep thay mặt vì dân tố ơn cảm tạ cũng đã rồi.

Thời-Báo chẳng dám vô lễ mà xưng ra trước đây rằng liên xướng vụ tranh-thương này; nhiều quý đồng nghiệp đã tiên luận rồi, mà đều chưa gặp từ đó thôi.

Thời-Báo cũng nhờ sức Nam-Bắc chí sĩ anh tài, phụ giúp văn hay, bút giỏi. nên mới dặng chút hư danh, ấy vậy lẽ quán-xin của quý đồng-nghiep và chư phụ bút, chư thông tín Lục-châu hiện diện nơi tiệc này cùng các ngài vẫn mặt.

Ngày nay chẳng mấy khi mà đảng đông đủ như vậy, tôi tưởng cũng nên 'hứa lấy dịp, để luận cùng nhau đôi tiếng, xin quý vị sẵn lòng cho.

QUI ĐỒNG-NGHIEP

Tôi tưởng chặc cái cơ hội này là cái cơ hội tăng buộc chúng ta phải bình vực nhau, phải khuyên lơn nhau, điều giặc nhau, nương sức nhau mà tiến bước vì thời thế (các anh xem lấy đó mà coi) chưa cho ta ngừng, thời thế còn thời thúc ta đường như tiếng trống đục bình lẫn lộn, cũng vì việc cỗi ách thương trường của chúng ta, khởi doan ra đây tuy sức tự phong trào, mạnh dường sóng gió, thì mặc dầu, chờ công chưa thành danh chưa toại, quý đồng-nghiep xét coi gánh nặng ấy bỏ cho ai mà đi tranh trường luận đoán.

Khi chúng ta đang gian chiến cuộc tranh thương này, thì có một ông, tuổi tuy còn nhỏ mà có dạ nhiệt thành có lòng gan dõm, tiên liệu rằng: làm sao chúng ta cũng sẽ bị kềm chế nơi thương trường nên mới xướng ra mời anh em lớn nhỏ lập hội dặng lo bảo toàn quyền lợi của chúng ta, là lập một sở trung-gian-nhơn (Compradore) mà cứu sanh thương trong sáu tỉnh ấy là: *Annam thương cuộc công ty* đó. Hội tuy lập chưa thành mà đã bị người cáo làm giặc: làm giã, thiệt cay đắng. Người có công với ta ấy là ai, chầy qui vị cũng biết rõ lắm chứ: ấy là M.

Nguyễn-phú-Khai đây. Hội này mà lập thành rồi, công ngài và bàn hội *tam thời phái* viên đối với xã-hội không phải nhỏ.

Kia như hạt Gia-dinh, Chợ-lớn, Tân-an, Bentre và Vĩnhlong Sadéc và một vài tỉnh khác nữa, còn nghe còn thấy bấy chồn lũ áo đội lớp lùm, ngăn trở cái hi vọng của Annam còn thấy sâu một xoỉ đục gốc cây đoàn thể của Annam, còn nghe là khách tiền như oán vại, nhục mạ Annam, chúng ta hàng ngày dặng tin tố về, há chẳng buồn, để vậy mà xem cho đành sao?

Bổn phận chúng ta là tai, mắt của dân của nước, ta phải toan kế nào trừ khử cho cuộc đoàn thể Annam vững bền, cuộc cỗi ách thương trường cho thành tựu chứ.

Trộm nghe, quý đồng-nghiep Nguyễn-kim-Đính đang bài biếm kẻ bất lương trong tỉnh Gia-dinh nó ra ngăn trở đảng tiên-thương của Annam, kẻ ông Nguyễn-văn-Cổa hay, lấy mảnh nhiệt-thành, xin quan trên tra xét việc này cho minh bạch và xin từ từ cho các tỉnh mà ngăn ngừa mới tề ấy. Ấy là một cái đại ân với đời của hai ông đó.

Tôi cũng có trộm nghe M. Lê-hoàng Mưu, vì có tên khách-trú bán café dưới tàu Battambang quen thói thù vặt, thì nhục hành khách Annam, lỡ đảng phải ép mình mà mua đồ của nó, đã từ thơ đến ông chủ hãng tàu Nam-Vian mà xin tra xét. Xét quả có hàng đã đuổi tên khách-trú ấy ra khỏi hãng và có hối âm cho M. Lê-hoàng-Mưu rõ, quả có vậy chăng M. Mưu?

(Có.....có quả như lời)

Ấy cũng là một ơn với đời đó, còn như M. Nguyễn-chánh-Sắt đây, vì cuộc tranh thương này, bôn nam, tẩu bắc, đi cho tới Tân-châu, Châu-đốc, diễn thuyết đầu này: khuyến khích đầu kia, kêu rỏ

anh em chen lẫn vào thương trường mà tranh đánh mới lợi, của chúng ta bỏ luôn mấy chục năm nay.

Công ấy cũng không phải nhỏ

Còn ông Thử đây cũng vậy

Nếu chúng ta, mỗi mỗi đều có dạ cần ưu, chăm lo như thế cứ đều đại nghĩa mà làm, đừng trăn, đừng đen, đừng trướng, đừng đoán, thì lo chi cuộc cỗi ách thương trường này không kết quả

Vậy thì từ đây xin bỏ hết tư biếm mà em cũng xin từ Nam chí Bắc, để một lòng chung lo tiến hóa.

Lo sao cỗi sạch ách thương-trường.

Lo sao cho quyền-lợi về ta.

Lo sao cho tròn ơn nghĩa thầy trò.

Lo sao cho con cháu nhà ta ngày sau no ấm.

Dường ấy mới đáng phận nam nhi.

Này giờ tôi ngon miệng nói cũng có dài xin chư quý ông miêng chấp.

Vậy trước khi mời quý ông cạn ly rượu này, mà mừng cho Thời-báo được một tuổi vững vàng, tôi xin quý ông hiệp cùng tôi chúc cho.

Pháp-quốc thái bình.—

Đông-dương thanh trị.—

Thời-báo đang dài vững bước,—

(Vớ tay)

HỒ-VĂN-LANG

Kể đó M. Nguyễn-chánh-Sắt là chủ bút Nông-cổ-minh-Đàm liền đứng dậy xin thay mặt cho các bạn soạn báo và anh em hiện diện tại tiệc mà phân tỏ vài lời cảm tạ M. Hồ-văn-Lang và chúc mừng cho tờ Thời-báo bền vững lâu dài hầu có hiệp lực với các báo mà cổ động cuộc tranh thương này cho mau thành tựu.

Người lại dùng luôn điệp ấy mà nhắc sơ những lời của Hoa-kiểu nhứt báo kiều ngạo hàng bạc Annam cho nên người xin cùng đồng bào ta anh em lớn nhỏ từ đây nếu ai có thù khịch chỉ riêng với

nhau cùng phải đập giã bỏ qua hảy thương yêu nhau, giúp đỡ nhau, điều đảc nhau mà lo lắng trong cuộc tranh thương rất nên kịch liệt nầy; còn phần riêng của người thì người cũng hửu rằng từ đây dần cho ai có giận mà chưởi máng đến người thì người cũng làm thính, chẳng hề phản đỏi một đề lòng lo lắng đều đại nghĩa cho đồng bào ta mà thôi.

Ấy là lời Kim-thạch đáng nhớ đáng ghi, ai nấy đều vỗ tay một lần nữa.

An-là Nhứt-Báo rất mừng rất vui, vội vả tạm đôi hàng kính chúc cho quí báo «Thờ-Báo» từ đây những sau: Ngôn lệ hoàng khai, hồng đồ đại chấn, ngõ rả đều rộng thấy xa nghe cho dân đoàn xã-hội ta, nhứt là trong lúc nầy là lúc thương trường tranh cạnh mà kéo mỗi lợi về cho nhà Nam-việt

An-Hà Nhứt-Bảo

Đôi lời biênbach

Kính cùng các vị đạo báo An-Hà đăng rõ: Bồn-báo cũng hết lòng cảm ơn các vị thiện tình cõ cậ mà nhận xem tờ An-hà; song phần nhiều trong các vị: có vị đã quá 1 năm hoặc 2 năm rồi mà chưa gởi bạc đóng cho Bồn-báo. Như vậy, có thể nào mà Bồn báo chính đồn trong các đều tổn kém cho tiện.

Và lại lúc này là lúc Bồn-bảo vì trách-nhậm phải lo cổ động việc tranh thương mại, nên chọn những điều công ích mà đem vào báo và tâng sô báo in thêm ra cho

nhiều, gọi cho không những kẻ
 chẳng có thể lực mà mua báo
 đặng, cho có nhiều người đọc. hấu
 rõ cuộc tranh thương và khản-khít
 mỗi giấy đoàn-thể của người Nam-
 Việt ta.

Vì bởi sự tốn phí tăng thêm, Bồn-báo nhắc mấy vị nào chưa đóng bạc huyệt-trình, xin giùm mau mau gởi đóng cho Bồn-báo trong lúc này; nếu trễ: trong ít tuần nữa đây, Bồn-báo xin các vị cảm phiền, vì Bồn-báo sẽ cạy nhà thờ thâu số bạc ấy cho Bồn-báo.

Bổn báo căn cáo

Lời chúc đám cưới

Mới đây Quan Huyện Phạm-chánh-Lý chủ quận Cầukè, rước bà chánh thất của ngài về, ngày làm lễ hôn phối có mời trong thân bằng dự tiệc, có nhiều người sang trọng, như Quan lớn Đốc phủ Hiến ở Sadéc, chẳng nệ đường xa cùng tới chung cùng tiệc ngọc.

Lúc dùng rượu Sâm-bauh, M. Dăng-vân-Chiễn, cựu chủ bút nguyệt trình, đứng giữa chúc mấy lời như vậy:

('hʊ vj:

Hôm nay là ngày Quan Huyện Phạm-dại-nhơn rất vui vẻ, vì là ngày hiệp ước trăm năm, bên giầy tơ tóc của ngài

Lời tục nói: Thấy vui để tử cũng vui, chúng tôi rất mừng cho quan chủ quận từ đây có người nối trơ.

Xưa Phan-kế-Linh tiên sanh nói rằng: người nào chẳng có đôi bạn ấy giá đáng phân nửa kẻ khác.» Ấy là ông Triết-biến-Huê-kỳ muốn đoán quả quyết rằng: người mà không nên giầy cảm sắc lấy làm bất tiện trong cuộc làm ăn làm.

Bởi vậy, chúng tôi là kẻ tri thức của Quan Huyện rất mừng cho ngài ngày nay dựng một vì nội trợ chẳng những là bậc giàu có phong lưu mà thôi, lại là một gái của nhà phiệt duyệt nét nà trang nhà.

Vậy chúng tôi xin tặng ngài một bài thơ, và muốn tỏ tất tình vui vẻ với ngài, tôi xin ngâm lớn bài thơ ấy cho ai nấy vui nghe.

Thơ rằng:

Vui muộn càng vui hiệp mặt hòa,
Tơ tình chấp mỗi chi sáng a;
Trăm năm bồi có duyên hai họ,
Ngàn dặm cho nên phước một nhà;
Xuân chất, diệp hồng sanh sắc ngọc.
Đông qua, mai lại trở đơm hoa,
Chúc cho lộc thọ ngày thêm mãi,
Cầm sắc yêu thay lúc tuổi già.

Khi M. Chiều ngắm thơ rồi, ai nấy đều
vô tay đôi ba hiệp, hoan tâm bất tận.

Một người đọc báo
Làng Hòa-Thịnh.

Trả lời cho ông Nguyễn-mạnh-Bồng

11

Tôi không muốn vạch ra nhiều chỗ của báo "NAM-Phong" khi dễ dân Nam-kỳ mà làm chi; vì trong lời đáp của ông nay đã giãi hết cái giọng thì đời và ông có ý muốn cho từ rày Nam, Bắc giữ một lòng thương xót nhau.

Tôi đây cũng là hết lòng hết dạ muốn
như vậy.

Song ông quyết hỏi cho ra chỗ nào mà báo Nam-Phong cầm văn chương Nam-kỳ là văn chương bất hủ, thì tôi xin trích lục nhón lấy một đoạn ra sau đây cho ông xem tường. Và tôi cũng lấy làm lạ vì ông là người viết «Nam-phong»

mà không được thấy những câu như vậy trong Nam phong. (Số 20, trang 95)...*ở Nam-kỳ có nhiều «nhà làm văn «quốc-ngữ hay dùng chữ làm... ..*

«những chữ những câu giọng tuồng
«giọng truyện như vậy không nên dùng,
«vì nó làm cho lời văn phèn-phào như
«câu hò câu hát trên sân khấu vậy...»

Ấy là lời in rành rành trong báo Nam-phong. Tôi không có công viết ra cho hết xin ô. g Nguyễn-mạnh-Bồng hãy chịu khó lát-Nam-phong-ra thì rõ.

Lại trong cuốn «một tháng ở Nam-kỳ» của ông Quỳnh, cũng có nhiều dấu tích lòng các nhà danh giá và dân trong này.

Nhưng nay là lúc từ Nam chí Bắc lo việc hàn hiệp bán buôn đang giữ gìn mỗi lợi trong nước, tôi chẳng một mảy muốn làm Annam nghịch với Annam. Cho nên tôi hứa chắc rằng không đem chuyện qua rồi mà bắt lại. Dẫu M. Quỳnh có lắm rằng dân quê hương chúng tôi còn dốt nát lắm, anh em có lắm mà anh em đã không muốn lắm như vậy nữa, thì tôi còn chỉ ra làm gì?

Ông Phạm-Quỳnh vô chơi trong này có một tháng, làm sao rõ thấu nhưn vật trong này.

Tôi chẳng phải bảo chữa những người đặt vào như câu hò câu hát trên sân khấu» đó. Nhưng ông Quỳnh phải nhớ lại câu tục ngữ Langsa: Cuốn sách dở nước mầy cũng có ít chỗ hay = il n'y a pas de mauvais livre qui ne contient quelque chose de bon».

Tôi biết trước rằng ông Nguyễn-mạnh-Bổng sẽ trả lời cho tôi rằng: «M. Quỳnh không có nói hết dân Nam-kỳ là dờ...» Song đợi tới các ngài kêu hết ra mà nói mới hiểu hay sao?

Nhưng mà các ngài mới nói đây, rằng thương chúng tôi, vậy chúng tôi bỏ qua hết việc trước tôi không viết bài này ra làm chi cho dài nữa.

Trà-ôn, Đặng-văn-Chiêu

Trợ bút báo «La Cochinchine Libérale»

Hồi nhớ đừng quên

Bạn Hoa-Kiểu lòng hay thù vật. Bạn Đồng-bang dạ ít chấp nê! Bởi vậy việc nào thủ lợi cho họ thì tôi, còn đến đâu mình có làm ra chút lợi ích gì, thì họ lại kiếm thế, ngăn đến đây, chặn đầu họ làm cho mình khổ sở, thì chúng nó mới vừa lòng.

Tưởng khi mấy ông còn nhớ chuyện năm ngoái chớ, là lúc bạn hát xiết Ý-Đại-Lợi (Italie) qua hát tại Saigon. Đêm nó có một tên Hoa-Kiểu, vào coi hát, làm nhiều đến mất cách lịch sự, người ta đuổi hăng ra (là đuổi có một đứa quấy ấy mà thôi) Vậy nó về rồi truyền ngôn cùng nhau đứng đi coi hát xiết. Kể có M. Mai-văn-Ngọc rước bạn hát xiết, đi hát trong Lục-Tỉnh, khi tới hát tại Mỹ-tho, hát trọn mấy đêm, không có một gã chĩa léo tới. Ấy đó! có phải bọn nó muốn làm hại cho Đồng-bang ta chăng? Tưởng vậy thì thôi, đến chừng bạn hát xiết đến hát mấy chỗ là: Sadéc, Cánh-thơ, Sở-trăng, Bắc-liên, Châu-độc, Long-xuyên, Nam-viêng v...v... thì chúng nó thông đồng nhau như: lúc hát Mỹ-tho chẳng một gã chĩa mà đến coi, đã vậy thì chớ, nó còn cấm vợ con nó là dờn bà a raam (là dờn bà vợ chệch) cũng chẳng cho đi coi, thấy không? họ có độc ác không?? Đó có phải là lòng sâu dạ độc chăng?? Rất đời là cuộc vui chung và chẳng phải hằng ngày mà có, và cũng không là lợi bao nhiêu, mà họ còn làm cho người mình cực lòng, mệt

trí. Vậy thì mình cũng nên ghi nhớ sự ấy chẳng khá quên, cũng chẳng khá quên cùng dứa sần độc. Ấy vậy như thể đồ ăn chơi như là: BÁNH TRUNG THU, LẠP XƯỞNG, VỊT PHƠI-KHÔ, và đồ tạp dụng như mình không xài chẳng phải bại gill Nói tắt: hiện nay đồng bang ta trong Nam-kỳ này đã lập nhiều nhà buôn bán đồ tạp dụng, và hàng hóa; vậy mình cứ mua với mình, đừng thêm mua của họ Có lời tục ngữ rằng: Người phi nghĩa chẳng nên giao kết.

Xin các ông, cùng bạn đồng chí hãy nhớ lại một việc nhỏ tôi thuật trước đây (chuyện hát xiết đó) và cái thơ của Lý-thiên nhục mà ghi vào lòng, thì lấy làm vui cho Đồng bang ta lắm.

Mòng-giang Hòa-thượng.

Lưu thủy tẩu mã

(KHUYỀN THƯƠNG MẠI)

Bớ này, bạn đồng-bang:

Mấy ông nào, sang giàu khôn ngoan;
Muốn cho nước nhà mở-mang,
Phải chung cùng, hiệp-hùn buôn bán.
Kéo lợi nhà, Chà, Chèc tóm thâu,
Nghĩ thắm lâu, xót xa thêm sầu

Kìa xem gương, cái người Mỹ, Âu,
Cùng bởi, chuyên việc bán buôn,
Nên giàu mạnh, nước lại thêm giàu,
Còn bọn mình khổ là dường bao?
Sao chẳng chịu, mở mắt xem tường,
Đặng hiệp bôn, mở cuộc thương-trường,
Trau dồi lợi, với kẻ tha bang,
Kéo dễ vậy! nó thì chúng ta;
Ràng dặt khờ, mê mụi lăm đa,
Càng hổ người, xấu xa vô cùng!!

BÌNH BÀN VĂN PHỔ CA

Bao nớ đàn b, ngổ mà ngổ vậy;
Bớ bớ này, Việt-nam phú-gia.
Phải thương nhau, mến nhau chung cùng
Hiệp hùn bôn ta, đồng tâm với nhau,
Đặng mà, đặng vốn luôn chung,
Trong mỗi Hạt, đồng bang có lập:
Công-xi rượu, trại cưa lò gạch,
Chảnh lúa lập, cho đến mọi nơi.
Bày ra các chốn Châu-thành.
Nhà-máy-xay, với lập Công-xi. (1)
Tiệm hàng xén, khắp cùng sở thôn,
Hàng xe-lửa, hàng tàu mở ra.
Cùng nhà in, với lập nhà hàng,
Mấy đến đây, chúng ta lo lập.
Cho mỗi việc, dặng như: gửi khách,
Bày giờ hiện trong, nước Nam ta đây.
Đồng-bang, rằng mà thương nhau,
Phải hết lòng, lo lường làm sao.
Hiệp hùn nhau, các cuộc mở ra,
Ấy mới gọi, mến nước thương dân.
Nước ta mới, trông so dặng,
Với người ngoại bang, văn minh buổi

(nay.

Trà-luộc, Lê-Mai, kinh soạn.

(1) Công-xi cầm đồ.

Ai tín

Đọc Công-luận-Báo số 265 thấy tin buồn rằng: Linh nhạc-phụ của quý đồng-nhiệp hữu là M. Nguyễn-kim-Đính, Tổng-Lý Công-luận-Báo là ông Thanh-văn-Tên, cựu Đội-Trưởng, Hương chủ Ấp Bình-hòa (Gia-dịnh) đã từ trần ngày 24 Octobre 1919, hưởng thọ 69 tuổi. Cuộc tổng chung dặng an bài ngày 27 Octobre 1919.

Bổn-Báo kính lời bi thống xin phân ưu cùng quý đồng-nhiệp hữu M. Nguyễn-kim-Đính cùng bửu quyến và cầu chúc cho hương hồn ông lão dặng khoái lạc cảnh thiên-thai, an nhàn nơi bồng-đào.

Ah-Hà Nhật-Báo kính điệu từ.

Cáo bạch

Kể từ ngày 20 Octobre 1919, Nhà-In Hậu-Giang Cánh-thơ (Imprimerie de l'Ouest) đã dời về nhà mới cất ở tại đường lớn (Boulevard Delanoue) gần An-Hà Báo-Quán.

Kính mời liệt vị Đồng-bang, lúc nào có đến châu-thành Cánh-thơ, xin tiện đường dờn gót đến Nhà-In Hậu-Giang này, hoặc là mua thơ, truyện, sách, giấy, viết chi chi, hoặc là thừa cơn rảnh dờn xem chơi cho biết thì Bồn-Quán chúng tôi cùng sẵn lòng hoang nghinh liệt vị.

Ấn-quán Hậu-Giang cần cáo.

Linh tế

Hàm-Yên, le 15 Octobre 1919.

Kính thăm ông Trần-đắc-bình an sức khỏe luôn.

Trong địa sở tôi có nhiều chức việc muốn trừ thuốc Vạn-Linh-Tế của ông mà bán. Vậy xin ông làm ơn cho tôi hiểu, ông muốn cho người ta nhờ huê hồng thế nào, vì họ muốn trừ nhiều, nên vậy tôi ngỏ lời cùng ông.

Còn phần tôi cùng nhiều đảng đồng bực thấy cả cùng tôi đã nhờ thuốc ông cũng khen lắm. Xưa nay, chúng tôi dùng nhiều thứ thuốc song chưa thấy thứ nào bằng thứ này; ấy tôi thật tình nói ngay, vì mấy nhà Hài đồng trong sở tôi lớn nhỏ đều mạnh giỏi bởi nhờ thuốc Vạn-Linh-Tế của ông. Mấy đứa nhỏ bị lớn bụng, thấy thuốc đoán là cam tích nặng mà

không thuốc trừ thì tôi cho nó uống nửa cây, trạc ra các thứ sùng độc, đũa nào lươn bụng đều cứu được hết. Lại mỗi khi chúng nó ốm mồm khó ỡ thì mấy chị phước cho Vạn-Linh-Tê tức thì nó mạnh lại, bởi vậy trong nhà tôi chẳng hề vắng Vạn-Linh-Tê, nay xin ông gởi thêm cũng như mấy lần trước.

Bấy lời kính ông cùng làm tin.
Alph. Đoàn, prêtre

Nhàn đàm

HỌC DỜ CÙNG ĐỖ CHO THÂN

Mịch là người kéo xe, nhà ở khỉch vách với trò Thơm. Chiều bữa nọ rảnh rang, Thơm ra sân hóng mát, gặp Mich để xe trước đó, cùng nhau chuyện vãn hồi lâu, Mich thở ra và than rằng: Rất buồn cho bốn phận tôi, vì lẽ hước công danh nên lo chạy chơn không bèn đất!

Thơm:—Anh hỏi nhỏ cũng có đi học sao?

Mich:—Dấu chi trò, lúc tôi bằng trò tôi học đã khá đến chớ.

Thơm:—Tôi nghiệp thì thôi Sao anh chẳng gán sức học thêm, đừng làm ông kia thấy nọ với người ta để chi nay lại đi làm cái nghề hèn hạ quá lẽ đi vậy?

Mich:—Biết sao đừng, ai có phần nấy đâu muốn cũng không đừng mà! Song cũng may cho tôi còn nhớ đừng vài chữ cũng đủ mà chịu đựng với ngày giờ; hèn chi tiếng tục nói dẫu học dờ cũng đỡ cho thân là phải lắm mà?

Thơm:—Anh nhớ chữ gì dẫu? nói nghe thử?

Mich:—Nhớ có 2 chữ mà thôi, chữ Ê với chữ F là chữ nuôi thân tôi đó.

Có người đứng một bên nghe vùng

nói rằng: May cho chú mày nhớ chữ Ê chữ F, phải chi chú mày nhớ chữ L (lờ) M (mờ) ắc đi xin ăn mà chớ.

Trò Thông

Lạc điệp qui căn

(Tiểu-thuyết)

(Tiếp theo)

Qua ngày sau Huỳnh-anh-Tuấn thức dậy sớm, cố ý đón cho dặng Bạch-Mai ngó trộm xem má phấn, kéo trong lòng mơ tưởng mãi; song đợi hoài chẳng thấy lại nài cho Bạch-Mai thế khi đã tới trước rồi chẳng? Anh-Tuấn muốn xuống nhà dưới mà kiếm lòng lại sợ cha mẹ gặp hỏi đi đâu thì biết nói làm sao? Nghĩ như vậy muốn trở lại, song mới tỉnh thức chặc khó nói làm lơ..... nó dục... dục riết phải đi. Đi mà sợ cha mẹ hay rầy, nên Anh-Tuấn đi nép theo hàng rào lán tới chái sau vừa muốn dừng chơn kiếm chỗ đứng dặng ngóng xem người ngọc. Thình lình dưng nghe... à... báo... (ngáp) 2 tiếng nơi cái chông gần đó. Anh-Tuấn giựt mình day lại dờm thì là chú Sáu-Khùng ngồi khoanh tay rẽ cặp con mắt lim dim, trên đầu thì choàn một cái khăn vằn, trước mặt thì có một tờ nước trà hơi đang lên người ngút (bộ khi sửa soạn thầu thì phải!) Anh-Tuấn đi nhẹ nhẹ lại gần; tay thì vỗ vai miệng lại kêu chú Sáu... Sáu Khùng trí dặng tưởng bốn chữ "Nha-Phiến-Công-Ti" thình lình lại bị vỗ vai, giựt mình, miệng la một tiếng lớn "Cái"... Mới la cái... Anh-Tuấn

lệ tay với bùm miệng Sáu-Khùng, rồi cười mơn nói nhỏ nhỏ rằng: cha chả chú này dạn dũ be, mới vỗ nhảm một chút đã muốn la làng... Bộ khi sớm mai đến giờ chưa thầu sao mà buồn vậy? Sáu Khùng đang buồn ghiền, bị giựt mình lại Anh-Tuấn hôm qua nói cho tiền mà chưa cho nên cố ý giấu bèn day mặt chỗ khác và trả lời cụt-ngúng rằng: Thôi cậu đi, thầu không mặt kẻ người ta hỏi làm gì...! Anh-Tuấn biết ý bèn thò tay vô túi lấy 1 cái bạc đưa cho Sáu Khùng và nói: Đây nè, ai nói gạt chú sao mà buồn. Sáu Khùng liếc thấy cái bạc, mừng, day lại lấy, miệng thì chum chim cười và nói rằng: đều thử cậu mà chơi chớ, cậu là chủ tôi là tớ, tôi đâu dám buồn cùng cậu sao? Vậy mà cậu đi xuống đây làm chi? Anh-Tuấn nói: chẳng dẫu gì chú, từ bữa tôi thấy mặt con Bạch-Mai đến nay, lòng tôi tư tưởng hình dạn mặt mày nó mãi nằm ngồi không yên, chẳng biết làm làm sao mà gán nó dặng tỏ dôi lời mới phỉ phỉ ao ước. Bởi vậy, sớm mai này tôi cố ý đón, song chẳng gặp nó vô cửa e nó đã đến nhà dưới trước rồi, nên tôi lên xuống đây mà thăm tin tức. Sáu Khùng nói: À, Cậu nói tôi mới nhớ, sớm mai tới bây giờ, nó cũng không có lại đây làm công chuyện như mọi bữa, chẳng rõ cơ nào? Anh-Tuấn nghe nói: buồn, đứng thờ ra một hồi... cho hay:

Nhớ khách hồi hương nào gặp khách

Trông người tiếm tôi bậc tin người...!

Anh-Tuấn bèn ngụ ý rồi hỏi Sáu Khùng: chú biết nhà nó không? Sáu Khùng nói: biết, thì nhà anh Thời-Quai

là ông già nó tôi ghé biết mấy lần, ở thân trong tiệm thuốc thang chặc Sô một chút đó.— Vậy thì chú thừa dịp xin phép me tôi đi mua nhựa ghé nhà nó coi vì cơ nào bữa nay nó không đi làm công việc?—Thưa cậu, hồi việc đó, tôi tưởng không gặp gì, để mai một tôi đi tôi sẽ hỏi, chớ bữa nay tôi còn nhựa đủ thầu...

— Chú tệ quá, tôi trông gặp nó hết sức, một ngày bằng một tháng, một tháng bằng một năm, mà chú nói mai một... đi bây giờ giùm cho tôi chớ!

Sáu-Khùng thấy Anh-Tuấn gán vô hoài; nên phải vươg lời, bèn thừa cùng Bà Cả rồi đi.

Đây nói về nàng Bạch-Mai, bữa hôm nay đi nhà Bà-Cả không dặng, là vì đến ngày cúng mả tang của mẹ nàng. Phận cơ hàng đĩa muối đĩa dưa, hề là: lòng thành kính Phật trời chứng chiếu. Bạch-Mai đốt lọn hương quì trước bàn thờ miệng làm dâm vài hồn từ-mẫu linh thiêng xin chứng lòng con thảo. Vái rồi giọt lụy chang òa, nghĩ đến phận càng thêm tủi, người sao năm anh bảy em cửa nhà phú-túc, cha mẹ song toàn, còn cái thân của mình rất nên thắm khố, mẹ mất sớm cha mang bệnh ngặt gán đất xa trời, nhà thì nghèo thiếu trước hụt sau. Than ôi! một mai cha già mà nhảm mất đi rồi, thân này là gái cô quả chẳng biết trôi nổi vào đâu! nghĩ đến đây: Bạch-Mai càng thêm chua xót trong lòng kẻ mặt vào bàn thờ mẹ khóc tằm tằm tưới tưới làm cho Nguyễn-thời-Quai thấy vậy cũng động lòng rưng rưng nước mắt bèn kêu Bạch-Mai an ủi rằng: con ôi! đã biết lòng thảo của con tưởng

chữ thăm an hoà hảo chẳng nỡ lấp
ngơ, ngày nay là ngày mừng tang của
mẹ con, con phụng là gái, sách có
chữ: vô nam dụng nữ, con nấu cơm
canh mà quai mẹ con như vậy, ấy là
lòng thành của trẻ. cha tuy là buồn vì
phận bạc, nhưng xét lại cũng là mừng
thăm. Thôi, con hãy ngồi bớt sáu
thăm đi, trời đất lẽ nào phụ người hiền
bạn....!

Khi Nguyễn-thời-Quai nói vừa giút
tiếng, kẻ Sáu Khùng ngoài cửa bước vào
Thời-Quai tiếp chào, còn Bạch-Mai vội vã
mừng và hỏi: ủa chú Sáu, chú đi đâu
ngoài này? Bữa nay Bà có hỏi thăm tôi
không?

(Sau sẽ tiếp theo)
Phạm-kỳ-Xương

Giá bạc

Kho bạc nhà-nước..... 8 f 40
Đồng-Dương..... 8 50

Giá lúa

Từ 5420 cho đến 5330 một tạ, tùy
theo thứ lúa.

Lời rao

Ruou Rhum Stella

Hội làm Đường và làm rượu rơm ở
tại Cantho kêu hùn vốn thêm cho đủ 1
triệu rưỡi quan tiền laogsa (1 million et
demi de francs)

Vì nào muốn hùn xin do nơi ông
QUẦN LÝ bội ấy đương niên ngụ tại
phòng văn quan Trạng-sur A. Viviers
tại Cantho

Nam-Bác-Ai

Kính trình cùng quý-vị:

Tại tiệm tôi, có trữ Trà-Nam-Việt, dầu
mần (Essence de menthe) hiệu Lò-tiên,
và các thứ xa-hong.

Có phòng ngủ, rộng rãi sạch sẽ.
Có bán cơm Annam, cơm Tây, và rượu
lê.

Người Quản-lý tiệm này, biết phép
dưỡng vệ-sanh, cho nên sự tinh khiết
ở nơi bít kín!

Cúi xin chư-vị đồng-bảo, mở lòng đoàn
thể, giúp chúng tôi cho vững bước trong
cuộc thương trường, là 1 điều chúng tôi
rất trọng ơn chư quý vị lắm đó.

Nghĩ rằng:

Người Annam, thương Annam, Lấp
sông, phá núi, dầu làm như chơi!
Monsieur Lê-Mai, Quản-lý
Nam-Bác-Ai
Poste de Trà-ôn
Kiểu đồn

Mấy ông Chủ-bút Nhứt-trình quốc-ngữ,
nếu đi lỡ đường, ghé ăn, nghỉ tiệm tôi,
chúng tôi chẳng tính tiền chi cả.

LOI RAO

Kính cùng lục-châu đang ở tại nhà
In Hậu-Giang Cần-thơ, có bán sách chữ
quốc-âm để giúp cho Hương-chức có
quyển thi hành như trường-tòa.

Sách này có 156 trương và có đủ kiểu
yết thị. lời truyền rao, của ông DƯƠNG-
VĂN-MÊN mới dọn.

Giá mỗi cuốn là..... 3\$.00

Tiền gởi..... 0.15

Xin viết thư đến nhà in Hậu-Giang
Cần-thơ, mà mua.

Nam-Đoàn-Thẻ

RESTAURANT

Quai du Fort (Cantho)

Kính cùng lục-châu chư tôn đặng rõ:
Chúng tôi mới lập 1 cái tiệm hiệu là
NAM-ĐOÀN-THẺ gần cầu tàu Khách-trú,
gần nhà hàng ông Võ-hiếu-Đệ (quai du
fort Cantho) để bán đồ điểm tâm như
là: café, bánh, nước đá, và đồ thứ
rượu(Consommation) và sách, vở, giấy,
viết, mực v.v.

Xin mời lục-châu chư tôn có dịp đến
Cần-thơ tiện đường dời gót ngọc lại tiệm
chúng tôi, trước coi cho biết công cuộc
chúng tôi tạo lập, và sau nữa, chư tôn
muốn cần dùng món chi, chúng tôi sẽ
làm cho chư tôn vui lòng.

Xin đến, sẽ thấy chúng tôi hết lòng
hoan nghinh và tiếp đãi vừa ý chư tôn
chẳng sai.

Xin chư tôn niệm tình Annam cùng
nhau.

NAM-ĐOÀN-THẺ Cẩn bạch.

Hậu thanh

Giao tiếp thương mại hội

CU LAO MÂY— TRAON

Hội mua bán lúa

Hội này khởi sự mua bán từ ngày 1-
Mars 1919 đến ngày nay là 15 Septembre
1991 thì số mỗi 100\$00 thì lời đặng 52\$
còn tại sáng trong hội hết thấy giá đáng
750\$00 đều tính nhập vô số vốn.

Nay hội mở hùn thêm mỗi phần hùn
là 150\$; như vị nào muốn hùn mấy hùn
tùy thích. Định đến ngày 1- Decembre
1919 thì nạp số hùn; như vị nào muốn
hỏi đều chi xin gởi thư cho Monsieur
Tư chủ Hội Giao tiếp sẽ hồi âm lập tức.

Thương xã Hội

Việc nên làm!

Rượu Rhum Stella làm tại Cantho, đặt
ròng bằng nước mía, uống đã ngon mà
giá lại rẻ.

Vậy Bồn hiệu kính cùng chư quý vị rõ:
Như vị nào muốn lãnh vé bán đặng kiếm
tiền huê hồng, xin viết thư cho Bồn hiệu
mà thương nghị.

Lãnh vé bán khỏi trả tiền trước, bán
đặng bao nhiêu thì tiền bấy nhiêu.
Còn như vị nào lãnh rượu về mà bán
chẳng đặng, thì gởi trả lại cho Bồn hiệu
cũng đặng vậy, miễn là về còn tốt thì
thôi.

Société des Sucres et Rhums de Cantho
Kiểu Cáo

Một việc khá lắm

Có quan Giám Đốc Quesnel sáng lòng
muốn bán hai sở ruộng của ngài, ở tại
Tháp mười (Mỹ-tho) số thứ nhứt được
46 mẫu, ở dựa mé kinh, số thứ nhì
được 246 mẫu, ở dựa mé kinh lớn kêu là
kinh Tổng-đốc Lộc, kinh này xáng mới
vét lại lở lắm, bề ngang chừng 40 thước
nên tiện bề bờ lúa ruộng lắm, và như
muốn chợ lúa thẳng lên Chợ-lớn đi ngã
sông Vaico cũng dễ lắm.

Hai sở ruộng ấy đều là đất thuộc tốt
lắm, chẳng còn phải tốn công khai phá
chi nữa hết; lại sáng trong đất có mười
ba cái dĩa, cá rất đại lợi. Có một sở đất
khác kề cận với hai sở ruộng nói trên
đấy, chừng 300 mẫu, nguyên là của hiệu
Speidel đã bị nhà nước tịch thu lại và
có lẽ trong một ít lâu sẽ giao giá bán
Hai sở ruộng của quan giám đốc
Quesnel, huê lợi mỗi năm chừng 12 tới
15 ngàn gĩa.

Ài muốn mua hai sở đất ấy xin gởi
thư cho quan Giám đốc Quesnel tại
Saigon, hay là gởi cho sở Nhứt-trình An-
hà tại Cần-thơ mà thương nghị và đến
xem bản đồ thì hiểu rõ.

MỸ KỸ

TIỆM HOA CHON DUNG VÀ KHẮC CON DAU

ở đường Turc, số 16

Ngang nhà MOTTET, Saigon

Kính cáo cùng quý khách dặng hay: tại tiệm tôi có làm má đá bằng đá cẩm thạch, đá xanh Ton-kin có đủ các thứ kiểu.

Có khắc con dấu bằng đồng, mũ thun bằng cây, chạm bản đồng cùng hoa điều thảo mộc theo lá phan hiệu, vân vân.

Mộ bia chạm bản đá cẩm thạch.

Có thợ họa chon dung nhảm hình người mà vẽ bằng dầu sơn vô bố, nước thuốc mực Tàu, viết chì than, họa biền liêu và tranh, họa sơn thủy.

Articles du Tonkin et Chaussures en tous genres.

TRƯƠNG-NGỌC-GIU cần khải

Phở cáo đồng bang

Kể từ buổi An-Hà An-quán,

Tại Cánh-thơ, tạo sáng đến rày,

Lục-châu quân-tử, ơn dày

Măn-cần mua giúp, ngày nay thanh-hành,

Thanh-bành dặng cửa hàng rộng mở

Máy sấm thêm, thấy thợ tin rờng,

Lãnh in chỉ thấy đẹp xong,

Truyện, thơ, danh-thiệp, thiệp-hồng,

[thiệp-tao.

Toa, số, bộ, làm cang ký lưỡng,

Chắc lại bền chằng nhượng của người

Nói chỉ sách đóng thì thôi!

Lưng da, lưng bố, dễ dơi ít hư.

Sách in sáng, tinh từ, Kim Túy,

Tự điếu cùng Sứ ký Đại nam.

Tuần tra Pháp lệ, dạy kham,

Cách thi hành án, thiết làm rất hay.

Thước, viết nghiên sáng đây đủ hạng

Thiếu chỉ dẫu giấy láng, mực ngời;

Chức trao, nào phải những lời.

Sang chơi t chuyển xin mời các ông

Tuy vật liệu, nay không dễ đủ,

Bồn quán nào dám phụ ý ai,

Khó nhọc thứ mấy chẳng nài,

Miêng cho đẹp dạ Quý-ngài là hơn.

An-Hà Ấn Quán Bd Saintenoy Cánh-thơ.

Đón kính.

LOI RAO

Kể từ ngày 1er Novembre 1919, ai có trông mua nhiều xin chờ đến lò rượu RHUM STELLA tại làng Phú-Thứ (Cánh-thơ) mà bán. Bất luận mấyghe cũng mua; mua dặng tiền lắm.

Còn ai chưa trông mua cũng nên trông cho nhiều mà bán vì lò rượu này dặng nước mía mà làm rượu.

Xin ghé mắt

Truyện Ngủ-phụng-Lầu của Trần-văn-Hương có để bán tại nhà in Hậu-giang Cánh-thơ. Vậy xin đồng bang liêu vài cát tiền lạng phí mua đọc giúp vui giây lác, giải muộn thoãn cũng được vài canh. Trước là coi cho tiêu khiển ngày giờ sau thấy dều tệ mà chữa!

Hãy mua coi sẽ biết. Ngộ lắm!!

Giá mỗi cuốn là..... 0\$20

Ái mua nhiều tính giá rẻ hơn

1 cuốn giá..... 0\$20

50 cuốn giá..... 6\$50

100 cuốn giá..... 12 00

LÊ-KHANH-TRINH

Geometre-civil

CANTHO-CHAUDOC

LEVÉ DE PLANS

Délimitation et Bornage

EXPERTISES

Ông Lê-khánh-Trinh

KINH-LÝ

Cantho-Chaudoc

Lãnh đạt điển thổ

Phân ranh hạng

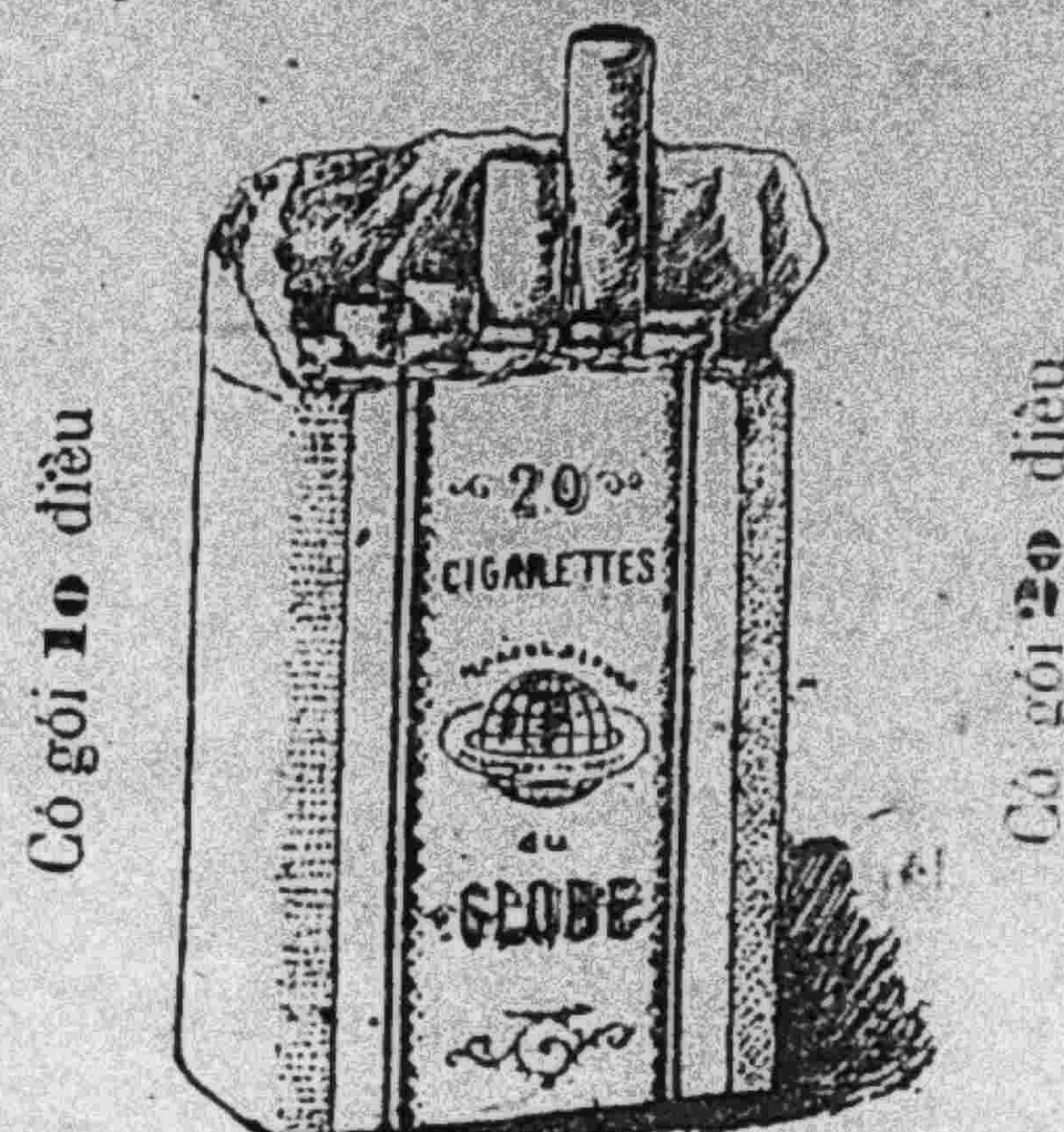
Tương phân thổ sàng

Công chuyện làm kỹ và mau lại giá nhẹ

Xin viết thư nơi tôi mà thương nghị.

Thuốc điều hiệu Globe

(TRÁI ĐAT)

Hút dả ngon, dễ dành lâu được không mồi, không mồi.
Tại Hãng DENIS-FRÈRES có trữ bán

LOI RAO

Kính cùng lục-châu dặng: tại nhà in Hậu-Giang Cánh-thơ, có bán sách chữ quốc-âm để giúp cho học-điễn có quyển thi hành như trước-tôi.

Sách này có 136 trường và có đủ kiến thức thi lỗi truyền rao, của ông ĐUỆNG-VĂN-MÊN mới dặng.

Giá mỗi cuốn là..... 3\$ 00

Tiền gửi..... 0.15

Xin viết thư đến nhà in Hậu-Giang Cánh-thơ, mà mua.

Nhà máy xay gạo

TẠI CHAU THÀNH CÁN THƠ

Tại nhà máy này có xay cả lúa gạo trắng, bán, lẻ và bán ta. Gạo xay ra có nhiều hạng tùy theo giá.

Trong lục-châu, chưa vị nào muốn mua hoặc nhiều hoặc ít, xin viết thư mà thương nghị.

Décortiquerie de Cantho.

PIERRE PHAN-VAN-VAN

DIT VANG

Geometre civil

Longxuyen - Chaudoc - Sadec

ARPENTAGE

Délimitation et Bornage

EXPERTISES

Ông Phan-van-Vang

(Pierre)

KINH LÝ NGOẠI NGẠCH

LONGXUYEN-CHAUDOC-SADEC

Lãnh đạt điển thổ,

Phân giải hạng,

Tương phân thổ sàng,

Công chuyện làm kỹ

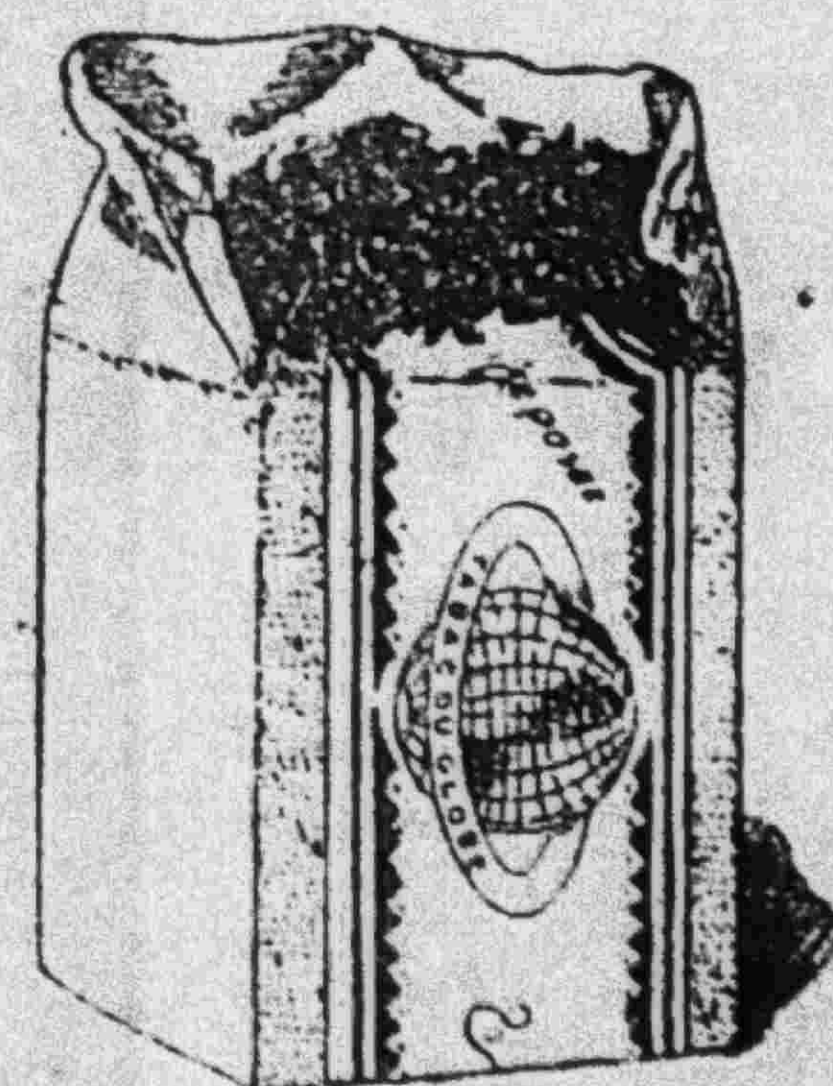
cang và tin giả nhẹ

Điển chủ có cần dùng

xin viết thư thương nghị.

Thuốc gói hiệu Globe

(TRÁI ĐAT)

Mấy tay thường dùng thuốc đều cho thuốc Gá-lốp là dưng, khói thơm, hút không khó.

Một mình hãng DENIS-FRÈRES có trữ bán sẽ mà thôi.

HIỆU MÓI

Trần-Mạnh

Ở đường mé-sông, gần cầu tàu Khách-Trú—**Cantho**

Có bán đủ thứ: Rượu-lây, đồ-hộp, thuốc hút (TABACS ET CIGARETTES) thuốc-lây (PRODUITS PHARMACEUTIQUES) dù, nón, khăn sách, truyện, thơ, tẩu, giấy, mực, và các thứ vật dụng theo thể-gách kim-thời, vân vân.....

Kính cùg Lục-châu Quán-tử

Tiệm tôi mới lập, bán là các thứ hàng hóa đã kể trên đây; chẳng những là u-on và tốt, lại còn giá rẻ hơn các nơi.

Tôi có lãnh bán CONTRE REMBOURSEMENT cho những người ở xa (ngoại tỉnh, hay là xa cách cầu thành) có cần dùng món chi, chẳng hạn, cứ việc viết thư cho tôi thì tôi liền gửi món ấy đến cho chứ-tôn lập tức. Nói tóm lại đây là: chứ-tôn có cần dùng vật chi, ở tại Cantho có bán, thì tôi cũng có thể mà gửi ngay cho chứ-tôn được vậy.

Xin chứ-tôn Quý-khách, tương tình đón-ban, ra ơn chiếu-cổ, giúp nhau, đừng mau lẫn-bộ trong nẻo thương-trường, thì ơn ấy rất nôm thắm cảm.

TRẦN-MẠNH kính cáo.

TIỆM BÀN BANH MÌ

HIỆU TÂN-PHƯỚC

Đường kinh lập—**Cantho**

NGUYỄN-NGỌC-NỮ

LÀ CHỦ TIỆM

Kính lời cho quý ông, quý thấy rõ tiệm tôi làm bánh mì rỗng bột mì tây, mua tại hãng bán bột tốt có danh tại Saigon. Cách làm sạch sẽ, bánh thì để trong tủ có kiến rộng nước kiến lên

không dưng, ruồi bu không được lại khỏi ai sờ tay dơ, ai muốn mua ở nào thì chỉ người trong tiệm lấy trao cho.

Xin có lòng chiếu cố giúp hạng đồng bang trong cuộc thương mại.

NGUYỄN-NGỌC-NỮ

Võ-văn học hiệu

Trường học của Ông Võ-văn Thơm lập, gọi là “Võ-Văn, học Hiệu” đã khai từ hôm 4 Novembre 1918. Nay được 50 trò nam và nữ vào trường

Thấy giáo cần mẫn con nít học mau tàn phát vô cùng.

Tiến học và ăn, ngủ phải đóng trước tin giá như vậy.

Học Ngoài (không ăn ngủ) ...4\$

Học và ăn buổi trưa,7

Học và ăn ba buổi, ngủ tại trường 12

Như ai dùng giấy Quốc-trái mà đóng tiền trường cho con cháu học, thì Ông Đốc học trường Võ-Văn cùng thâu, cứ mỗi phiếu 100 francs thì kể là16\$

Bữa 3 Juillet bài trường tới 5 Aoút thì tựu, còn kỳ bài trường Tết thì cứ rằm tháng chạp bài qua rằm tháng giêng thì tựu bà con có bác ai có dịp đi Cantho ghé coi cách sắp đặt chỗ học, chỗ ăn, chỗ ngủ.

Ai có cần hỏi thăm điều gì, xin gửi thư cho Ông Võ-văn-Thơm, thì lập tức có thư trả lời.

PHARMACIE SHANGHAI

TRỒNG RẪN THAY CON MẮT

Chủ nhơn **TRIỀU-CUONG**

Một tiệm lớn ở tại đường Marins, số 88—**Cholon**

Một tiệm mới ở tại đường Gallièni, số 3—**Saigon**

(Ngang nhà giầy xe lửa Saigon-Cholon gần Chợ-Mới)

Bổn Dược Phòng có trữ bán nhiều thứ thuốc rất nên thần hiệu đều có dùng cái nhãn «Con Bướm Bướm» làm tín, chứ quý vị có mua thuốc của tiệm tôi, hãy nài cho được cái nhãn «Con Bướm Bướm» mới là thiệt thuốc của tiệm tôi, kéo làm thì sẽ nong vào thêm hai

Bổn Dược Phòng có gửi thuốc tại nhà M. THÁI-KY-SON, ở đường Pellerin số 23-Saigon bán giùm y gia của tiệm tôi, chứ quý vị ở trong Lục-Châu có cần dùng thuốc của tiệm tôi, xin viết thư cho hay sáng lòng gửi cách Contre remboursement. Còn tiền gửi về thần chủ phải chịu

SHANGHAI BO HUYES YEN SƠ VÊ

(20) Thuốc bổ thần tinh thần hiệu

THẬN HOÀN

Theo đời Văn-minh này trong xã hội của Đông-bào ta từng có tiếng khen cho thuốc trị bệnh nhiều món đã hay, lại lịch trị vô cùng, và các Lương-y trong các nước cũng làm chứng chắc cho ta phương thuốc Tự Thận này là một phương quý lạ trong việc tráng dương nếu bệnh các chứng thuốc Thận rất nên đề dặt, theo thuốc này mà trị những là: Tâm, Thận bất giao sanh chứng chiêm hao Di-tinh, nếu đề lâu ngày đường Ngọc quan hư xuống móng hoải biến ra chứng Trệ-khi (dau giá) dùng thường thuốc này thì tráng hỏa cho mạnh môn âm nơi thận thì tức thì mạnh giỏi:

1.—Huyết khí suy nhược, tinh thần hao kém, ăn uống không dưng, giao cấu không nổi, môn-mị di-tinh cũng là đởn bà lạnh nơi tử cung, đởn ông tinh huyết hư nhược nên mới chậm có con, dùng thuốc này công hiệu hơn hết, sức mới mạnh hơn tinh chắc của các loài cá, và âm thận thì hơn sức Lộc-phung, thiệt là bổ thận hạng nhất trong hoàn cầu;

2.—Bàn hoàng thọ thấp, nhiệt sinh chứng lậu trệ, ngủ lăm, mới thì dài gât, lâu thì bài hoải đờn điều, hay là bởi đau sưng độc mà uống nhiều thứ thuốc hại độc làm cho phát ti-vị hao thần phủ; dùng đến thuốc này cũng năng bởi bổ chơn nguồn tiêu trừ các chứng bệnh;

3.—Mỗi lưng mỗi gối, như tở xương cốt, đi đứng có đau không vững vàng, các chứng thuốc về cuộc chơi bởi quá độ khiến tinh thần hao rỗng, dùng thuốc này trở nên mạnh mẽ;

4.—Ti-vị hư khí huyết hao kém, hay

mặt hay mỗi đêm khuya, thường hay sông bên bởi tích trệ nhiều, ăn uống không tiêu, dùng đến thuốc này khai vị kiện tử châu thần an ổn;

5.—Đờn bà con gái đường kinh huyết hư huyết kinh vàng dợt ngược trệ đông khối huyết sắc bầm, sanh chứng xích đới hạ, bạch đới hạ, đường kinh trời sục không chững, khi ít khi nhiều nơi âm môn hư lạnh, dùng đến thuốc này rất hay vô cùng;

6.—Những người già cả, thận hư mang môn hỏa kém, hay dài đêm, xương cốt mỏi mệ, dùng đến thuốc này rất có tinh bổi thận, dầu già tuổi cao cũng mau có con thiệt là thuốc bổ thận rất nên công hiệu.

Như vị nào có mấy chứng đã kể như trên đây, thì mau dùng thuốc hoàn này trong một ngày sẽ thấy hiệu nghiệm chẳng sai, uống luôn cho đến 3, 4 ngày các bệnh đều hết, mà lại mạnh mẽ hơn xưa thân thể tráng kiện, như mấy ông già, bà cả khí huyết dâm suy, tinh thần hao kém ăn uống chẳng dưng, bình hoan liên niên, như uống thuốc này cho thường, thì ăn uống mau tiêu, da thịt mịn màng, thêm sức sống lâu, già trở nên trẻ, còu trẻ thêm sức mạnh, có con thiệt là một phương thuốc bổ huyết rất hay quý trong hoàn cầu.

Chư quý vị có mua hãy nài cho được hiệu PHARMACIE SHANGHAI và coi nhãn «Con Bướm-Bướm» mới là thiệt thuốc của BỔN-DƯỢC-PHÒNG kéo làm thứ giả mạo

Cách dùng: Tối trước khi đi ngủ uống một hoàn, uống với nước muối hay là nước trà, dùng luôn luôn đến khi trong mình cho thiệt mạnh.

THIỆT GIÁ:

Mỗi hộp hai hoàn 1\$00

HỒI DÔNG-BANG

Trong xứ ta có lò đặc
một thứ rượu ngon làm
kêu là **Rhum Stella**
làm ròng bằng nước mía.

Ta nên mua rượu này
mà uống, vậy mới là tỏ
ý bình vực cái mối lợi
trong xứ ta đó.

Rượu **Rhum Stella**
này giá đã rẻ mà uống lại
nên thuộc nữa.

Mua uống rồi mới biết.
SOCIÉTÉ
des
SUCRES ET RHUMS
Cantho Cochinchine

Muốn mua xin đi nơi
HÀNG HẬU GIANG
ĐƯƠNG HÀNG
Cantho, Saigon,
Bachien, Soc Trang,
Vinhlong, Mytho
Travinh

Vậy mỗi hai ngày vẽ tay đồng-chương

*Lu et approuvé avant publication
Cantho, le 8 novembre 1919
P. L. directeur administratif*

